

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תולדות האומנות והבנתה

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	התבוננות ביצירות אומנות	—	(14×2)	—	28 נקודות
פרק שני	—	נקודות מוצא	{	(18×3)	—	54 נקודות
פרק שלישי	—	אומנות בהקשרים שונים				
פרק רביעי	—	העמקה בתקופה או בנושא	—	(18×1)	—	18 נקודות
			—	סך הכול		100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- מן הפרקים **השני והשלישי** יש לענות על שלוש שאלות סך הכול — מכל פרק על שאלה אחת לפחות.
- סך כל השאלות שעליהן יש לענות בבחינה זו הוא שש.
- אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
- כדי לענות על שאלות 11 ו-12 על התלמיד לצרף למבחן שני תצלומי צבע של יצירותיו.**

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — התבוננות ביצירות אומנות (28 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 14 נקודות).

1. התבונן בציורים שבנספח לשאלה 1:

- **שבת אחרי התפילה**, נירית טקלה, 2017 (תמונה 1).
- **בנות**, נטליה זורבובה, 2018 (תמונה 2).

א. תאר כל אחד מן הציורים בקצרה. הסבר נקודת דמיון אחת ונקודת שוני אחת בין הציורים.

בתשובתך התייחס לשניים מן האמצעים האומנותיים האלה: נושא, תפיסת חלל, נקודת מבט, אור וצל.
(7 נקודות)

ב. תאר את האווירה בכל אחד מן הציורים, והסבר כיצד אווירה זו באה לידי ביטוי באמצעות הצבע או הקומפוזיציה.
(7 נקודות)

2. התבונן ביצירה שבנספח לשאלה 2, **Parks & Recreations #4** (פארקים ונופש מספר 4), יאיר ברק, 2018 (תמונה 3).

א. תאר כל אחד משני חלקי היצירה, והסבר איזו אווירה באה לידי ביטוי ביצירה. בסס את תשובתך על שניים מן האמצעים האומנותיים האלה: קומפוזיציה, צבע, צורה. (7 נקודות)

ב. הסבר מהו הקשר בין שני חלקי היצירה. בתשובתך התייחס לעומק שדה ולתפיסת חלל. (7 נקודות)

3. התבונן ביצירה שבנספח לשאלה 3, **בקתת הצייד** מתוך המיצב D.O.A., דינה שנהב, 2015 (תמונה 4), ובשני התקריבים של פרטים מתוך היצירה (תמונות 5, 6).

א. תאר את היצירה. בתיאורך התייחס לשניים מן האמצעים האומנותיים האלה: חלל, גודל, צבע. הסבר אילו רגשות היצירה מעוררת בך. (7 נקודות)

ב. הסבר את התפקיד של החומר ביצירה. בתשובתך התבסס על שם היצירה ועל התקריבים שבנספח. (7 נקודות)

4. התבונן בתצלומים שבנספח לשאלה 4, **בית חולים רות רפפורט לילדים**, בחיפה, שתכנן האדריכל ארד שרון, 2014 (תמונות 7, 8).

א. לדעתך, מה היו מטרות האדריכל בעיצוב המבנה? התייחס בתשובתך לשניים מן האמצעים האלה:

איזון, סימטריה, חומר, חלל ומסה. (9 נקודות)

ב. האם הצבעוניות תואמת את מטרות האדריכל שציינת בסעיף א או מנוגדת להן? נמק את תשובתך. (5 נקודות)

פרק שני — נקודות מוצא

שים לב: • מן הפרקים השני והשלישי יש לענות על שלוש שאלות סך הכול — מכל פרק על שאלה אחת לפחות (לכל שאלה — 18 נקודות; סך הכול — 54 נקודות).
• אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

5. מסורת וחדשנות

- א.** בחר ביצירה שיש בה שילוב בין מסורת ובין חדשנות (בתחום הטכניקה, הנושא או המדיום). ציין את שם האומן ואת שם היצירה, ותאר אותה בקצרה. הסבר כיצד המסורת והחדשנות באות לידי ביטוי ביצירה. (9 נקודות)
- ב.** הסבר מהו המסר שהאומן רוצה להביע ביצירה, וכיצד החדשנות תורמת להבעת מסר זה. (9 נקודות)

6. דרכי התבוננות במציאות וייצוגה — חלום ופנטזיה

- א.** בחר ביצירה שעוסקת בחלום או בפנטזיה. ציין את שם האומן ואת שם היצירה, ותאר אותה בקצרה. הסבר דימוי אחד ביצירה שבאמצעותו האומן מביע את תחושת החלום או הפנטזיה. (8 נקודות)
- ב.** בחר בשני אמצעים אומנותיים, והסבר כיצד הם מחזקים את תחושת החלום או הפנטזיה ביצירה. (10 נקודות)

7. יצירה-אומן-חברה

- א.** אומנים רבים מתייחסים ביצירתם לתופעה של אלימות בחברה כדי להביע ביקורת חברתית. בחר ביצירה העוסקת באלימות בחברה, ציין את שם האומן ואת שם היצירה, ותאר אותה בקצרה. (6 נקודות)
- ב.** ציין שני אמצעים אומנותיים שבאים לידי ביטוי ביצירה, והסבר כיצד הם תורמים להבנת הביקורת החברתית ביצירה. (12 נקודות)

8. אומן וחברה — ביקורת סביבתית

- א.** בחר ביצירה המבטאת ביקורת סביבתית. ציין את שם האומן ואת שם היצירה, ותאר אותה בקצרה. הסבר מהו המסר שהאומן רוצה להביע ביצירתו. בתשובתך התייחס למיקום של היצירה. (9 נקודות)
- ב.** ציין שני אמצעים אומנותיים שבאים לידי ביטוי ביצירה, והסבר את תרומתם למסר שהסברת בסעיף א. (9 נקודות)

פרק שלישי – אומנות בהקשרים שונים

שים לב: • מן הפרקים השני והשלישי יש לענות על שלוש שאלות סך הכול – מכל פרק על שאלה אחת לפחות (לכל שאלה – 18 נקודות; סך הכול – 54 נקודות).
• אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

9. מאמר

- א. במאמרו "אוצרות היא קיר ותשוקה" גדעון עפרת טוען: "בעומק הווייתו, כל אוצר הוא 'אוצר יוצר'".
הסבר טענה זו על פי המאמר. (9 נקודות)
- ב. הבא דוגמה מן המאמר ל"אוצר יוצר". (9 נקודות)

10. ביקור בתערוכה

- א. בחר בתערוכה שביקרת בה (פיזית או וירטואלית) במסגרת לימודי האומנות. ציין את שם התערוכה והיכן הוצגה.
תאר את חלל התערוכה. (6 נקודות)
- ב. הסבר נושא מרכזי אחד שבא לידי ביטוי בתערוכה זו. בסס את תשובתך על קשר בין שתי יצירות שהוצגו בה.
בתשובתך ציין את שמות האומנים ואת שמות היצירות, ותאר כל יצירה בקצרה. (12 נקודות)

11. דיאלוג עם אומן

אם בחרת לענות על שאלה זו, עליך לצרף תצלום של היצירה שיצרת בשיעורי האומנות.

- א. בסדנת האומנות יצרת את העבודה "דיאלוג עם אומן". ציין את שם האומן שבחרת, והסבר מדוע בחרת באומן זה.
התייחס בתשובתך לנושאי היצירה, לדרך הביטוי ולטכניקה שהאומן השתמש בה. בסס את תשובתך על אחת מעבודותיו של האומן. (9 נקודות)
- ב. תאר את היצירה שלך. הסבר כיצד השפיעו יצירותיו של האומן על היצירה שלך. בתשובתך ציין נקודת דמיון אחת ושתי נקודות שוני בין יצירת האומן ובין יצירתך, והתייחס לאמצעים אומנותיים שונים. (9 נקודות)

12. אוצרות

אם בחרת לענות על שאלה זו, עליך לצרף תצלום של התערוכה שאצרת (מקט/תערוכה בחלל אמיתי/חלל וירטואלי) בשיעורי האומנות.

- א. במסגרת לימודי האומנות אצרת תערוכה. ציין את נושא התערוכה, וחמש יצירות שהוצגו בה. בתשובתך ציין את שם האומן, את שם היצירה ואת הטכניקה שהאומן השתמש בה. תאר יצירה אחת מבין חמש היצירות שציינת. (9 נקודות)
- ב. הסבר מהו הרעיון המרכזי בתערוכה שאצרת, וכיצד רעיון זה בא לידי ביטוי בעיצוב החזותי של החלל. בתשובתך התייחס למבנה החלל, לאופן התלייה וההצבה של היצירות ולקשר ביניהן. (9 נקודות)

פרק רביעי — העמקה בתקופה או בנושא (18 נקודות)

בפרק זה חמישה נושאים:

א. אומנות קלאסית ב. אומנות הרנסנס ג. אומנות הבארוק ד. אומנות יהודית — תרבות חזותית ה. אומנות האסלאם
עליך לבחור **בנושא שלמדת עליו בהעמקה**, ולענות על אחת מן השאלות בנושא זה.

א. אומנות קלאסית — יוון ורומא בעת העתיקה

אם בחרת בנושא זה, ענה על אחת מן השאלות 13-15 (18 נקודות).

שים לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

13. א. הסבר מטרה אחת של פיסול השליטים בתקופת רומא. (6 נקודות)
ב. בחר בפסל המתאר דיוקן או דמות של שליט מתקופת רומא. ציין את שם הפסל ואת שם האומן (אם ידוע).
תאר שני מאפיינים של הפיסול בתקופה זו, והסבר כיצד הם באים לידי ביטוי בפסל שבחרת. (12 נקודות)
14. א. פרופורצייה היא מאפיין מרכזי באדריכלות יוון.
בחר במקדש יווני, וציין את שמו ואת מיקומו. הסבר כיצד הפרופורצייה באה לידי ביטוי במקדש שבחרת.
(9 נקודות)
ב. בחר במאפיין אדריכלי נוסף שאופייני לתקופה, והסבר כיצד הוא בא לידי ביטוי במקדש שבחרת. (9 נקודות)
15. א. בחר ביצירה מן העת העתיקה המבוססת על סיפור מן המיתולוגיה היוונית. ציין את שמה ואת המדיום שבה נוצרה,
ותאר בקצרה את היצירה ואת הסיפור המיתולוגי שעליו היא מבוססת. (9 נקודות)
ב. בחר ביצירה מן התקופה המודרנית או הפוסט־מודרנית או העכשווית שמבוססת על סיפור מן המיתולוגיה.
ציין את שם האומן ואת שם היצירה, ותאר אותה בקצרה. הסבר מהו התפקיד של הסיפור המיתולוגי ביצירה.
(9 נקודות)

ב. אומנות הרנסנס

אם בחרת בנושא זה, ענה על אחת מן השאלות 16-18 (18 נקודות).

שים לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

16. **א.** בחר בציור מתקופת הרנסנס שיש בו גילוי או חידוש. ציין את שם האומן ואת שם הציור, ותאר את הציור בקצרה. הסבר מהו הגילוי או החידוש בציור שבחרת. (9 נקודות)
- ב.** ציין שניים מעקרונות הרנסנס, והסבר כיצד הם באים לידי ביטוי ביצירה שכתבת עליה בסעיף א. (9 נקודות)
17. **א.** הסבר את המושג רנסנס, וציין שלושה עקרונות המאפיינים את התקופה. (9 נקודות)
- ב.** בחר במבנה אדריכלי מתקופת הרנסנס. ציין את שם האדריכל, את שם המבנה ואת מיקומו, ותאר את המבנה בקצרה. בתיאורך התייחס לשני מאפיינים אדריכליים שבהם העקרונות שצינת בסעיף א באים לידי ביטוי. (9 נקודות)
18. **א.** בחר ביצירה מתקופת הרנסנס שנוצרה למען הכנסייה. ציין את שם האומן ואת שם היצירה, ותאר אותה בקצרה. הסבר כיצד יצירה זו משרתת את מטרות הכנסייה. (9 נקודות)
- ב.** בחר ביצירה מן התקופה המודרנית **או** הפוסט־מודרנית **או** העכשווית שיש בה מוטיבים **או** סמלים שקשורים לדת כלשהי. ציין את שם היצירה ואת שם האומן, ותאר אותה בקצרה. הסבר כיצד היחס של האומן כלפי הדת בא לידי ביטוי ביצירה זו. (9 נקודות)

ג. אומנות הבארוק

אם בחרת בנושא זה, ענה על אחת מן השאלות 19-21 (18 נקודות).

שים לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

19. **א.** קיארוסקורו הוא אחד מן האמצעים האומנותיים הרזוחים באומנות הבארוק. בחר ביצירה שאפשר למצוא בה שימוש בקיארוסקורו, ציין את שמה ואת שם האומן, ותאר אותה בקצרה. הסבר איזו אווירה באה לידי ביטוי ביצירה שבחרת בשל השימוש בקיארוסקורו. (9 נקודות)
- ב.** ציין מאפיין אומנותי נוסף מתקופת הבארוק, והסבר כיצד הוא בא לידי ביטוי ביצירה שכתבת עליה בסעיף א. (9 נקודות)
20. **א.** ציין מאפיין אומנותי אחד של הפיסול בבארוק. בחר בפסל מתקופה זו שבו המאפיין שצינת בא לידי ביטוי. ציין את שם האומן ואת שם הפסל, ותאר את הפסל בקצרה. הסבר כיצד מאפיין זה בא לידי ביטוי ביצירה. בתשובתך התבסס על אמצעי אומנותי אחד. (9 נקודות)
- ב.** בחר ביצירה ממדיום אחר שיש בה אותו המאפיין שצינת בסעיף א. ציין את שם האומן ואת שם היצירה, ותאר אותה בקצרה. הסבר כיצד מאפיין זה בא לידי ביטוי ביצירה. בתשובתך התבסס על אמצעי אומנותי אחד. (9 נקודות)
21. **א.** בחר ביצירה מתקופת הבארוק שנוצרה למען הכנסייה. ציין את שם האומן ואת שם היצירה, ותאר אותה בקצרה. הסבר כיצד יצירה זו משרתת את מטרות הכנסייה. (9 נקודות)
- ב.** בחר ביצירה מן התקופה המודרנית או הפוסט־מודרנית או העכשווית שיש בה מוטיבים או סמלים שקשורים לדת כלשהי. ציין את שם היצירה ואת שם האומן, ותאר אותה בקצרה. הסבר כיצד היחס של האומן כלפי הדת בא לידי ביטוי ביצירה זו. (9 נקודות)

ד. אומנות יהודית – תרבות חזותית

אם בחרת בנושא זה, ענה על אחת מן השאלות 22-24 (18 נקודות).

שים לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

22. **א.** בחר ביצירה של אומן יהודי העוסקת באופן ישיר **או** עקיף בזהותו היהודית. ציין את שם האומן ואת שם היצירה, ותאר אותה בקצרה. ציין דימוי אחד ביצירה המרמז על זהותו היהודית של האומן. (9 נקודות)
- ב.** הסבר את התרומה של הדימוי שציינת לנושא היצירה. (9 נקודות)
23. **א.** בחר ביצירה אחת העוסקת בייצוג השואה. ציין את שם האומן ואת שם היצירה, ותאר אותה בקצרה. (6 נקודות)
- ב.** הסבר כיצד נושא השואה בא לידי ביטוי ביצירה. בסס את תשובתך על שני אמצעים אומנותיים שבאים לידי ביטוי ביצירה. (12 נקודות)
24. **א.** בחר ביצירה שיש בה שימוש בטקסט דתי לפי המסורת. ציין את שם האומן ואת שם היצירה, ותאר אותה בקצרה. הסבר את התרומה של הטקסט ליצירה. (9 נקודות)
- ב.** בחר ביצירה מן התקופה המודרנית **או** הפוסט־מודרנית **או** העכשווית שיש בה שימוש בטקסט דתי. ציין את שם היצירה ואת שם האומן, ותאר אותה בקצרה. הסבר מה תפקיד הטקסט ביצירה שבחרת. (9 נקודות)

ה. אומנות האסלאם

אם בחרת בנושא זה, ענה על אחת מן השאלות 25-27 (18 נקודות).

שים לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

25. **א.** הסבר את המושג "מוקרנס". ציין באיזו תקופה ובאיזה אזור נעשה לראשונה שימוש במוקרנס. (9 נקודות)
- ב.** בחר במבנה אחד שיש בו מוקרנס, וציין איזה חלק אדריכלי במבנה זה המוקרנס מעטר. הסבר כיצד התפיסה הדתית של האסלאם באה לידי ביטוי במוקרנס שבמבנה שבחרת. (9 נקודות)
26. **א.** הסבר מהו "מינרט" ומה הוא מסמל באומנות האסלאם. ציין שלושה תפקידים של מינרטים במסגדים. (8 נקודות)
- ב.** בחר במסגד אחד שיש בו מינרט אחד לפחות, ותאר בקצרה את צורת המינרט. הסבר מה הם התפקידים של המינרט במסגד שבחרת. (10 נקודות)
27. **א.** בחר במבנה אסלאמי אחד מימי הביניים, והסבר כיצד התפיסה הטקסטילית באה לידי ביטוי במבנה זה. (9 נקודות)
- ב.** ציין שני מקורות לתפיסה הטקסטילית באדריכלות האסלאם. (9 נקודות)

בהצלחה!